

«Μπορώ να ακούσω το βρυχηθμό της σιωπής των γυναικών»

Sokari Ekrine (Μετάφραση barikat)

Στην 25η επέτειο της δολοφονίας του Sankara, η Sokari Ekrine γράφει για τη σημασία του οράματος του για τη χειραφέτηση των γυναικών.

Ήταν Πέμπτη 4 Αυγούστου του 1983 όταν η χώρα που ήταν γνωστή ως Άνω Βόλτα μετονομάστηκε σε Μπουρκίνα Φάσο, λήμμα που σημαίνει «χώρα των έντιμων ανθρώπων». Την ημέρα αυτή, ένα πραξικόπημα με επικεφαλής τον Captain Thomas Sankara και Blaise Compaoré έθεσε σε κίνηση μια παναφρικανική μαρξιστική επανάσταση η οποία επεδίωκε να ελευθερώσει, σύμφωνα με την θεωρία του Φραντς Φανόν, τους «κολασμένους της γης» από τα νύχια του ιμπεριαλισμού και νεο-αποικιοκρατία. Ο Sankara τόνισε την οικουμενικότητα της επανάστασης που ξεκίνησε στη Μπουρκίνα Φάσο, στην ομιλία του στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ένα χρόνο αφότου έγινε Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου της Επανάστασης.

«Η επανάστασή μας στην Μπουρκίνα Φάσο αγκαλιάζει τις κακοτυχίες όλων των λαών. Αντλεί την έμπνευσή της από το σύνολο των εμπειριών του ανθρώπου από την πρώτη του κιάλας ανάσα. Θέλουμε να είμαστε κληρονόμοι όλων των επαναστάσεων και όλων των απελευθερωτικών αγώνων των λαών του Τρίτου Κόσμου.»

Το επαναστατικό όραμα του Sankara βασίστηκε στην αυτονομία και την αλληλεγγύη. Περιελάμβανε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα ανάπτυξης στην υγεία, την εκπαίδευση, τη γεωργία και τις υποδομές. Ταυτόχρονα είχε ως στόχο το τέλος στις υπερβολές υπερ της διαφθοράς και του καταναλωτισμού, έναν στόχο που σαφώς εξυπηρετεί από την αντίστροφη πλευρά η σημερινή αφρικανική διακυβέρνηση. Άρχισε την αγροτική επανάσταση με την φύτευση εκατομμυρίων δέντρων και συνέχισε με ριζοσπαστικές αγροτικές μεταρρυθμίσεις. Κάλεσε για την πλήρη διαγραφή του χρέους της Αφρικής, απέρριψε την ξένη βοήθεια και υποστήριξε ότι μόνο μια πλήρης απόρριψη των κανόνων του παγκόσμιου καπιταλισμού και της ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας θα ελευθερώσει τους αφρικανικούς λαούς.

Ωστόσο τα στοιχεία που διακρίνονται στο επαναστατικό όραμα του Sankara ήταν η εστίαση στη χειραφέτηση των γυναικών και η σημασία αυτής της διαδικασίας για όλη την ανθρωπότητα. Ο Sankara υποστήριξε ότι το κλειδί για την κοινωνική μεταμόρφωση βρισκόταν στη βελτίωση της κατάστασης των γυναικών και απαίτησε να είναι ένας από τους κεντρικούς πυλώνες του επαναστατικού προγράμματος. Ο Sankara δεν έκανε απλώς βαρύγδουπες δηλώσεις για το θέμα. Έκανε σχολαστικές τεκμηριώσεις πάνω στις ταξικές σχέσεις και τους καθημερινούς τρόπους με τους οποίους ο αφρικάνικος "ανδρισμός" συνεργαζόταν με το κεφάλαιο για την εκμετάλλευση της εργασίας των γυναικών και την κατάχρησης της αξιοπρέπειάς τους. Η ανάλυση των έμφυλου ζητήματος και των σεξουαλικών κοινωνικών σχέσεων θα μπορούσε να θεωρηθεί προοδευτική ακόμη και σήμερα:

"Ήταν η μετατροπή από μία μορφή κοινωνίας σε μια άλλη που χρησίμευσε στην θεσμοθέτηση της ανισότητας των γυναικών. Αυτή η ανισότητα παράγεται από τα δικά μας μυαλά και τις δικές μας πληροφορίες, προκειμένου να αναπτυχθεί μια συγκεκριμένη μορφή κυριαρχίας και εκμετάλλευσης. Η κοινωνική λειτουργία και ο ρόλος στον οποίο οι έχουν υποβιβαστεί οι γυναίκες από τότε, είναι η ζωντανή αντανάκλαση αυτού του γεγονότος."

Περιγράφοντας το σπίτι ως το κορυφαίο θέαμα της καπιταλιστικής αναπαραγωγικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης και καταπίεσης, η κυβέρνηση του Sankara έκανε εκστρατεία κατά των αναγκαστικών γάμων, του ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων καθώς και της χάραξης σημαδιών της φυλής στο σώμα των γυναικών. Οι γυναίκες είχαν για πρώτη φορά το δικαίωμα να ξεκινήσουν διαδικασίες διαζυγίου χωρίς τη συγκατάθεση του συζύγου τους. Ο Sankara επέμεινε στο να έχουν οι άντρες ενεργή συμμετοχή στην οικογενειακή σφαίρα. Να βιώνουν δραστηριότητες οι οποίες ήταν παραδοσιακά συνυφασμένες με τις γυναίκες όπως η προετοιμασία των γευμάτων, η αγορά των ειδών τροφής-ένδυσης και η φροντίδα των παιδιών. Παράλληλα ο ίδιος ενθάρρυνε τις γυναίκες να μπουν σε θέσεις εργασίας που μέχρι πρότινος θεωρούνταν τομείς αμιγώς αντρικοί, συμπεριλαμβανομένου και του στρατού. Ξεκίνησε επίσης ένα πρόγραμμα διάλυσης των παραδοσιακών χώρων πατριαρχίας με τη μείωση των εξουσιών των αρχηγών του χωριού και την εθνικοποίηση όλων των εκτάσεων. Άλλοι τομείς όπου η κυβέρνησή του είχε ως προτεραιότητα την ισότητα των γυναικών, ήταν η παροχή βελτιωμένης πρόσβασης στην εκπαίδευση και τη δημόσια υγεία μέσω ενός πανεθνικού σχεδίου αλφαριθμητισμού των ενηλίκων και μέσω λαϊκών προγραμμάτων υγείας. Δρώντας προς αυτή την κατεύθυνση, ο Sankara, ήταν ο πρώτος αφρικανός ηγέτης που διόρισε ένα μεγάλο αριθμό γυναικών σε κυβερνητικές θέσεις, συμπεριλαμβανομένου και του υπουργικού συμβουλίου.

Ένα από τα βασικά μέσα για τη μετάβαση των γυναικών προς την πλήρη ιδιότητα του πολίτη ήταν η Ένωση Γυναικών της Μπουρκίνα Φάσο [UFB]. Ο Sankara περιγράφει το UFB ως «την οργάνωση των γυναικών της επανάστασης που προέρχονται από την τάξη των εργατριών των πόλεων και των αγροτισσών της υπαίθρου». Κάλεσε επανειλημμένα τις γυναίκες του UFB να ξεφύγουν από το είδος των πρακτικών και συμπεριφορών που παραδοσιακά θεωρούνται θηλυκές

Στη Διεθνές Μέρα Γυναικών στις 8 Μαρτίου 1987, στην πόλη Ougadougou, ο Sankara απεύθυνε μπροστά σε χιλιάδες γυναίκες έκκληση για τη χειραφέτησή τους, τόσο στην Μπουρκίνα Φάσο όσο και σε ολόκληρη την ήπειρο. Στην ομιλία του εξήγησε με μεγάλη λεπτομέρεια την υλική βάση για την καταπίεση των γυναικών απορρίπτοντας απλοϊκές θεωρίες που βασίζονται σε βιολογικές διαφορές:

"Αυτή τη στιγμή, δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να αναγνωρίσουμε ότι η αρρενωπή συμπεριφορά περιλαμβάνει ματαιοδοξία, ανευθυνότητα, αλαζονεία και βία όλων των ειδών προς τις γυναίκες. Αυτού του είδους η συμπεριφορά δύσκολα μπορεί να οδηγήσει σε συντονισμένη δράση ενάντια στην καταπίεση. Τούτο είναι στην πραγματικότητα μια βαλβίδα ασφαλείας για το καταπιεσμένο αρσενικό το οποίο, μέσα από την κτηνώδη συμπεριφορά στην σύζυγό του, ελπίζει να ανακτήσει μέρος της ανθρώπινης αξιοπρέπειας που του αρνήθηκε το σύστημα της εκμετάλλευσης. Αυτή η αρσενική ανοησία ονομάζεται σεξισμός ή αλαζονεία. Και στις πολιτικά συνειδητοποιημένες γυναίκες, αυτή η ανοησία, δεν αφήνει άλλη επιλογή από το να θεωρήσουν καθήκον τους να ξεκινήσουν έναν πόλεμο σε δύο μέτωπα."

Στις 15 Οκτωβρίου του 1987 η επανάσταση της Μπουρκίνα Φάσο έλαβε τέλος όταν ο Sankara μαζί με 12 συντρόφους του δολοφονήθηκαν από το αντεπαναστατικό πραξικόπημα του Blaise Compaoré. Η προδοσία αυτή είχε ως συνέπεια ο Compaoré να φορέσει ξανά την "λευκή μάσκα" στην χώρα και να επιστρέψει τους ανθρώπους της Μπουρκίνα Φάσο στο νεο-αποικιοκρατικό κράτος.

Ο Sankara ζούσε την επανάσταση από τα παραδείγματα που ξεπηδούσαν μέσα από αυτή

και επέμεινε στους υπουργούς και κυβερνητικούς αξιωματούχους να κάνουν το ίδιο. Είχε δεσμευτεί για την άρση των αδικιών του ιμπεριαλισμού όχι μόνο στην Μπουρκίνα Φάσο αλλά σε ολόκληρη την ήπειρο. Σε ανάμνηση του Sankara, είμαστε υποχρεωμένοι να υπενθυμίζουμε συνέχεια το τεράστιο μέγεθος του αγώνα που αντιμετωπίζουμε εάν θέλουμε να επιτύχουμε το είδος του κοινωνικού μετασχηματισμού που οραματιζόταν.

Πηγή: RedPepper